

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ VE SAĞLIĞI

KÜÇÜK HAYVANLARDA ZAPTURAPT

Ankara, 2015

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul / kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. KOYUN VE KEÇİLERİN TUTULMASI	3
1.1. Koyun ve Keçilere Yaklaşılması	3
1.2. Koyun ve Keçilerin Yakalanması	4
1.3. Yakalanan Koyun veya Keçinin Ayakta Sabitlenmesi	5
1.4. Koyun veya Keçinin Yatırılarak Sabitlenmesi	7
UYGULAMA FAALİYETİ	11
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	13
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	14
2. KÖPEKLERİN TUTULMASI	14
2.1. Köpeklere Yaklaşılması	14
2.2. Köpeklerin Ayakta Tutulması	15
2.2.1. Ağzılık Takılması	16
2.2.2. Sargı Bezi veya Bez Şerit ile Bağlama	17
2.2.3. Köpeklerin Elle Tutulması	19
2.2.4. Yakalama Aleti ile Köpeklerin Yakalanması ve Tutulması	21
2.2.5. Köpeğin Eldiven Kullanılarak Tutulması	22
2.3. Köpeklerin Yatırılarak Tutulması	23
UYGULAMA FAALİYETİ	26
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	28
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	29
3. KEDİLERİN TUTULMASI	29
3.1. Kedilere Yaklaşılması	29
3.2. Kedilerin Ayakta Tutulması	30
3.2.1. Kedilerin Elle Tutulması	30
3.2.2. Kedilerin Havlu ile Tutulması	32
3.2.3. Kedilerin Eldivenle Tutulması	32
3.2.4. Kedilerin Maske Takılarak Tutulması	33
3.2.5. Kedilerin File ve Ağ Yardımı ile Tutulması	33
3.2.6. Kedilerin Yakalama Aparatı ile Tutulması	34
3.2.7. Kedilerin Fermuarlı Çanta ile Tutulması	35
3.2.8. Kedilerin Kastrasyon Kutusu İçerisinde Zapturaptı	36
3.2.9. Kedilerin Enjeksiyon Kafesi İçerisinde Zapturaptı	36
3.3. Kedilerin Yatırılarak Sabitlenmesi	37
UYGULAMA FAALİYETİ	39
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	41
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	43
4. KANATLI HAYVANLARIN TUTULMASI	43
4.1. Kanatlı Hayvanların Tutulmasını Gerektiren Durumlar	44
4.2. Kanatlı Hayvanların Yakalanması	44
4.3. Kanatlı Hayvanların Tutulma Teknikleri	45
4.3.1. Kafes Kuşlarının Tutulması	45
4.3.2. Kanatlı Hayvanların Tutulması	46

4.4. Kanatlı Hayvanların Yatırılarak Tutulması	49
UYGULAMA FAALİYETİ.....	50
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	52
MODÜL DEĞERLENDİRME	53
CEVAP ANAHTARLARI.....	55
KAYNAKÇA.....	57

AÇIKLAMALAR

ALAN	Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı
DAL	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Küçük Hayvanlarda Zapturapt
MODÜLÜN SÜRESİ	40/18 ders saati
MODÜLÜN AMACI	Bireye / öğrenciye küçük evcil hayvanların türüne uygun zapturapt araç gereçlerini kullanarak tekniğine uygun şekilde ayakta ya da yatırarak uysal hâle getirilmesine yönelik bilgi ve becerileri kazandırmaktır.
MODÜLÜN ÖĞRENME KAZANIMLARI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koyun ve keçileri uygun araç gereçle tekniğine uygun şekilde ayakta ya da yatırarak sabitleyebileceksiniz. 2. Köpekleri uygun araç gereçle tekniğine uygun şekilde ayakta ya da yatırarak sabitleyebileceksiniz. 3. Kedileri uygun araç gereci kullanarak tekniğine uygun şekilde ayakta ya da yatırarak sabitleyebileceksiniz. 4. Kanatlı hayvanları uygun araç gereçle tekniğine uygun şekilde zapturapt altına alabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	<p>Ortam: Açık veya kapalı alan, aydınlık sınıflar, hayvan barınakları, veteriner klinikleri, hayvan hastaneleri</p> <p>Donanım: Bilgisayar, projeksiyon cihazı, yazıcı, iş elbisesi, sargı bezi, bez şerit, maske, beş parmak eldiven, önlük, gözlük, çeşitli boy ve özellikte ağızlıklar, ip, hayvanları tutma ve yatırma sistemleri, havlu, maske, vb.</p>
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	<p>Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz.</p> <p>Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.</p>

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Hayvanlara yapılacak her türlü müdahale öncesinde tüm güvenlik önlemlerinin alınması kendi güvenliğiniz ve sağlığınız açısından önemli olduğu kadar müdahale edilecek hayvanın zarar görmemesi açısından da önemlidir. Hayvanlar kendi güvenliğini tehlikede hissettiğinde endişe ve korkuya kapılarak içgüdüsel bir şekilde saldırgan davranışlar gösterebilirler.

Küçük hayvanlar; muayene, teşhis ve tedaviye yönelik işlemlerde müdahale öncesi hayvan türüne uygun araç gereç kullanılarak tekniğine uygun şekilde kontrol altına alınmalıdır. Hayvanları tutma ve bağlama dediğimiz bu işlemleri yaparken son derece dikkatli ve sabırlı davranmalıyız. Böylece sizlerin, hayvan sahibinin ve hayvanın işlem sırasında zarar görmesi engellenmiş olacaktır.

Zapturapt tekniklerini ve bu esnada kullanılan araç gereçleri bilmeniz ve uygulamanız iş güvenliği ve sağlığı açısından önemlidir. Çok basit gözükken bazı kurallar ve teknikleri uygulamak meslekî yaşantınızda olası kazaların önüne geçebilecektir.

Bu modül; küçük evcil hayvanların sabitlenmesine yönelik meslek yaşantınızda çok sık kullanacağınız bilgi ve becerileri içermektedir.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

ÖĞRENME KAZANIMI

Koyun ve keçileri, zapturapt araç gereçlerini kullanarak tekniğine uygun şekilde ayakta ve yatırarak sabitleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Bulduğunuz il veya ilçedeki veteriner klinikleri ya da hayvan hastanelerinde koyun ve keçilerin zapturaptında kullanılan teknikleri araştırınız.
- Koyun ve keçilerin zapturaptında kullanılan araç gereçlerin neler olduğunu araştırınız.

1. KOYUN VE KEÇİLERİN TUTULMASI

Koyun ve keçilerin tutulması büyükbaş hayvanlara göre daha kolaydır. Çok sayıda koyun ve keçiye yapılacak aşı uygulamalarında seri çalışmak gerekeceğinden bu tip hayvanların hızlı bir şekilde çok iyi tutulmaları gerekir. İyi tutulmadığı zaman deri altına yapılması gereken bir aşı veya ilaç kas içine yapılarak istenmeyen sonuçlar ortaya çıkabilir. Aşılama esnasında tutulamayan hayvanların aşı yapılmadan kaçması da sürü sağlığını tehlikeye atabilir.

1.1. Koyun ve Keçilere Yaklaşılması

Koyunlar, sosyal hayvanlardır. Grup halinde bulunmayı severler. Sağlıklı koyunlar sürü halinde birbirlerine sokulmuş şekilde ve özellikle sıcak havalarda başlarını birbirlerinin yan ve alt kısımlarına saklayarak dururlar. Gözlerin yerleşimi oldukça yanda (lateral) yer alır. Görüş alanına bir cisim ya da hareketli bir şey girdiğinde paniklerler. Koyunlar en az bir başka koyun ile görüş teması halindedir. Eğer bunu kaybederse derhal sürüyü bulmak için koşar ve zıplarlar. Takipçi oldukları için; doğumdan hemen sonra kuzular annelerini, büyüdüklerinde hatta kuzuyken bile onları besleyen insanları takip ederler.

Yanlarına yaklaşıldığında başlarını kaldırır ve yakalanmamak için üzerine gelen kişilerin aksi yönünde kaçma eğilimi gösterirler. Daha fazla yaklaşıldığında grup halinde kaçarlar. Hasta koyunlar, başlarını kaldırmakta güçlük çekerler ve yavaş hareket ederler. Sürü yürütüldüğünde hasta koyunlar sürünün arkasında kalır.

Keçiler, koyunlardan daha aktif olup birbirlerine fazla sokulmazlar. Üzerlerine doğru gidildiğinde bir arada kaçmaktan çok bağımsız olarak kaçma ve dağılma eğilimi gösterirler. Keçiler yürütüldüğünde koyunlara göre daha hızlı yol alırlar.

1.2. Koyun ve Keçilerin Yakalanması

Keçi ve koyunları muayene, tedavi, aşılama, kırkım, tartım gibi durumlarda yakalamak gerekir. Hayvanı tutmak için arkasından seri bir şekilde yaklaşarak arka bacağını yakalamak gerekir. Eğer yardımcı bir yakalama sistemi yoksa kapı ve panellerden yardım alınabilir. Bazı yakalama sistemlerinde, hayvanlar yakalama ünitelerine doğru yönlendirilir. Böylece tek sıra halinde yakalamak ve müdahale etmek mümkün olur. Yakalama esnasında birden fazla yardımcı kişinin olması yakalamayı kolaylaştıracağı için hayvanlarda gereksiz strese sebep olmayacaktır. Yakalanacak hayvanların diğer koyun veya keçiler ile görsel iletişimini sağlamakta aşırı stresi önlemek için önemlidir.

Resim 1.1:Koyun keçi yakalama sistemleri

Koyun yakalamak ve hapsedmek için koyunları bir köşede toplayarak manevralarına engel olacak şekilde görsel bariyer oluşturulmalıdır. Bu görsel bariyeri kollarınız ile yapabileceğiniz gibi taşınabilir kapı, levha, saman balyaları veya çuvallarından da faydalanabilirsiniz. Eğer yakalamak istediğiniz hayvan keçi ise işiniz daha zor olacaktır. Çünkü keçiler koyun ve sığırlara nazaran daha ürkek daha hareketli hayvanlardır. Koyunların atlayamayacağı bariyerlerden keçiler çok daha rahat bir şekilde geçebilirler. Hayvanları yakalamaya çalışırken sakın ve onları ürkütmemeye özen gösterilmelidir. Koyun ve keçilerin kör noktası denilen omuz arkası arka tarafından yaklaşılmalıdır. Arka bacaklardan biri süratli bir hareketle yakalanarak önce bel ve sırt daha sonra boyun kısmına doğru geçilir.

Bu yakalama işlemleri esnasında koyun ve keçileri kesinlikle tüylerinden, yapağlarından yakalamamak gerekir. Özellikle kesime gönderilen koyun ve keçilerin yapağı veya tüylerinden tutulduğunda kesim sonrası gövde üzerinde morluklar ve kızarıklıklar görülür. Bunlar da et kalitesini olumsuz yönde etkiler.

Açık alanda yakalama işlemi yapılacaksa yakalama çengellerinden faydalanılabilir. Uzun bir sopa ucuna takılan çengel yakalanmak istenen koyunun arka bacağına takılarak hayvan yakalanır. Bu çengel ile yakalama uygulaması daha çok açık alanlarda yararlıdır.

1.3. Yakalanan Koyun veya Keçinin Ayakta Sabitlenmesi

Yakaladığımız koyunu boğaza yakın çene altından tutarak burnunu yukarı ve ileri doğru uzatın. Koyunun kafası aşağıda iken daha fazla güce sahip olduğunu unutmayınız. Bu şekilde kontrolü daha uzun süre sürdürmek mümkün olacaktır.

Resim 1.2: Yakalanan koyunun tutulması

Bir elinizle hayvanı çene altından boyun ile beraber tutarken diğer elinizle de arka bacakların kavram noktasından tutmanız gerekir. Tutma esnasında açık olan bacaklarınıza doğru hayvanı yaslayarak tam bir tutmayı gerçekleştirebilirsiniz. Hayvanı duvara yaslayarak tutmak da kolaylık sağlar. Hayvanın ön bacaklardan birisinin bükülerek yukarı öne doğru kaldırılması hem zapturaptı sağlar hem de aşılama enjeksiyonu yapacak kişiye kolaylık sağlar.

Resim 1.3: Koyunların tutuluşu

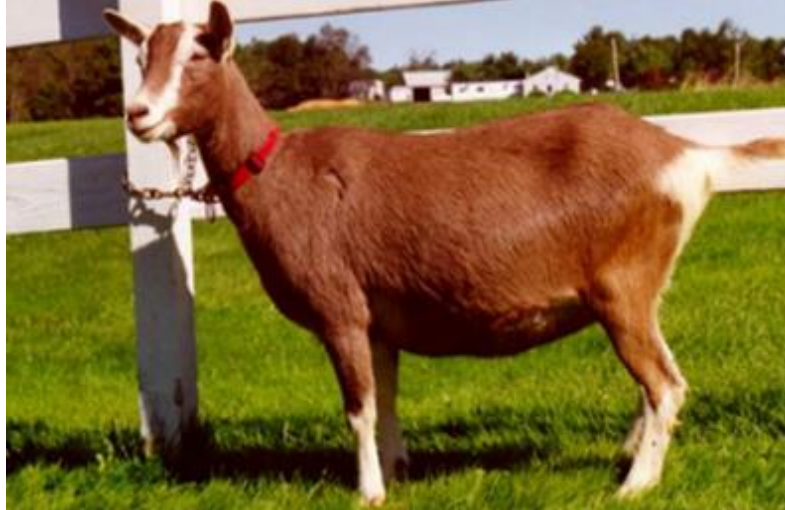
Koyun ve keçilerden yardımcı olmadan kan almanız veya damar içi enjeksiyon yapmanız gerektiği durumlarda; koyun veya keçiyi cidago bölgesi üzerine ata biner gibi bacaklarınız arasına alarak sıkıştırınız. Çene altından tuttuğunuz kafayı ise dirsek kısmına yakın yerden kolunuz altına alınız. Hayvan bu şekilde hareketi sınırlandığı için kan alma veya enjeksiyon işlemini rahat bir şekilde yerine getirebilirsiniz. Aynı yöntemi hayvana hap içireceğiniz zamanda kullanabilirsiniz.

Şekil 1.1: Tek kişi ile tutma

Hasta koyun ve keçilerin tutulmasında hayvanın baş, boyun ve sırtından tutulur. Arka kısmı sabit bir cisme veya duvara dayanarak geriye doğru kaçması önlenir.

Koyun veya keçiler, boyun kısmına yerleştirilen deri veya bezden yapılmış tasmadan yararlanılarak tutulabilir. Tasmanın yeterince geniş ve strangülyasyona neden olmayacak özellikte olması gerekir.

Resim 1.4: Keçinin tasma yardımıyla tutulması

Koç ve tekelerin tutulması sırasında boynuz vuruşlarından sakınmak için bir elle boynuzlardan birinin tutulması gerekir.

Resim 1.5: Travay benzeri sabitleme sistemi

Resim 1.6: Koyun keçi yakalama ve sabitleme sistemleri

1.4. Koyun veya Keçinin Yatırılarak Sabitlenmesi

Küçükbaş hayvanların yatırılması yapılacak işleme göre değişmektedir. Karın ve inguinal bölgede yapılacak operasyonlarda her iki tarafta ön ve arka bacaklar birbiri üzerine bağlanır. Hayvanın vücudunun yan taraflarında yapılacak bir işlem için, dört ayak birbiri üzerinde incikler çevresinden dolanan yumuşak bir organla bağlanarak hayvan operasyon masası üzerine yan olarak yatırılır.

Karın ve inguinal bölgede yapılacak müdahalelerde ve tırnak bakımında hayvanın vücudu, çömelmiş veya bir sandalyeye oturmuş olan yardımcının bacakları arasında sıkıştırılmış olarak tutulabilir. Bu durumda hayvanın karın kısmı operatöre dönük ve kavdal bölgesi yere gelecek şekildedir. Yardımcı, elleri ile hayvanın ön bacaklarını incik veya ön kol kemiklerinden tutar.

Şekil 1.2: Koyunun sağrı bölgesi üzerine oturtularak tutulması

Koyun veya keçinin sağrı bölgesi üzerine oturtulup tutulması için sağ elle koyunun çene altından tutularak geriye doğru çevrilmelidir. Sol elle de arka bacağın arkasından kaldırılarak hayvanın dengesi bozulmalıdır. Dengesi bozulan hayvan arkaya adım atmaya çalışırken sağ diz ile bu hareket engellenmelidir. Koyun veya keçi yere oturduğu zaman tutan kişi hayvanı boyun kısmından kendine doğru çekerek bacakları arasında sıkıştırmalıdır. Diğer elle de ön omuz bölgesine baskı yapılarak hayvanın kalkmasına engel olunmalıdır. Koyun bu pozisyonda iken daha az mücadele edeceği için müdahale daha kolay olacaktır. Büyük cüsseli koyunlarda bu işlemi uygulamak zordur.

Resim 1.7: Koyunların sağrı bölgesi üzerine oturtulması

Mekanik sınırlama aletleri ile daha kolay ve daha hızlı bir şekilde koyunları sabitleyebiliriz. Bu amaçla gambrel denilen plastik, metal gibi malzemeden yapılmış kullanımı gayet basit aletlerden faydalanılır.

Resim 1.8: Gambrel aleti

Şekil 1.3: Gambrel uygulanmış koyun

Yakalanan koyunun ensesi üzerine koyulan aletin yandaki yuvalarına koyunun ön bacakları yerleştirilir. Koyun kalkmak için hareket ettiğinde ayaklarından destek alamayacağı için kıpırdamadan yatacaktır.

Resim 1.9: Gambrelle sabitlenmiş koyun

Koyun Őezlongunda ise koyun yakalandıktan sonra bacaklar 6nde kalacak Şekilde sırt 6st6 yatarılır. Bu y6ntem daha ziyade bir yardımcının olmadığı durumlarda tırnak kesimi ve bakımı gibi işlemlerde kullanılır. Hayvan Őezlonga yatırıldıktan sonra tutmak gerekmediği i6in tek kiŐilik 6alıŐmalarda olduk6a pratiktir.

Resim 1.10: Koyun Şezlongu

Mekanik sabitleme ara6ları sığırların sabitleme cihazları gibi 6alıŐır. Bu tip cihazlar b6y6k modern 6iftliklerde daha 6ok kullanılır.

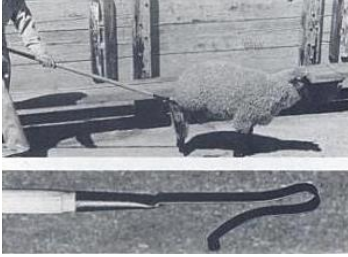

Resim 1.11: Mekanik koyun sabitleme sistemi

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıda verilen işlem basamaklarını ve önerileri dikkate alarak koyun ve keçileri zapturapt altına alınız.

Uygulamada kullanılan araç gereçler: Urgan, tasma, gambrel aleti, Koyun yakalama ve sınırlama sistemleri, koyun şezlongu, koyun yakalama çengeli

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koyun ve keçiyi ayakta sabitlemek için; ➤ Hayvana arkasından yaklaşınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hayvana kör noktasından yaklaşınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Arka bacağında birini yakalayınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Açık alanda ucu çengel şeklinde bir sopa kullanınız. ➤ Bir arka bacağına süratli bir şekilde tutunuz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir elle çene altından ve boyun bölgesinden tutunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ayaklarınıza boyun bölgesini yaslayınız. ➤ Boynuz varsa boynuzdan da tutabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diğer el ile de sağrı bölgesinden veya kavram bölgesinden tutunuz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Yapağıdan veya tüylerinden tutmayınız.

	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hayvanı iki bacağı arasına alarak kulak veya varsa boynuzlarından tutunuz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hayvanı hareketsizleştirecek şekilde tutunuz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hayvanı yatırarak sabitlemek için; ➤ Yumuşak bir organ temin ediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hayvanın canını acıtmayacak özellikte bir organ temin ediniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dört ayağı birbiri üzerinde incikler çevresinden dolandırılan organla bağlayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ayakları hayvanın en az çırpınacağı yerlerinden bağlayınız
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hayvanı operasyon masası üzerine yan olarak yatırınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hayvanı operasyon masasında yapılacak işleme en uygun pozisyonda getiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında hangi bilgileri kazandığınızı aşağıdaki soruları cevaplayarak belirleyiniz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Birden fazla kişiyle koyun ve keçilerin yakalanması işlemi kolaylaştıracağından hayvanlarda stresin önlenmesi açısından önemlidir.
2. ( ) Koyun ve keçilerin kör noktası dediğimiz omuz ön tarafından yaklaşılmalıdır.
3. ( ) Hayvanın ön bacaklardan birisinin bükülerek yukarı öne doğru kaldırılması hem zapturaptı sağlar hem de aşılama enjeksiyonu yapacak kişiye kolaylık sağlar.
4. ( ) Koyunları yapağlarından yakalamak kesim kalitesini etkilemez.
5. ( ) Mekanik sabitleme araçları sığırların sabitleme cihazları gibi çalışır. Bu tip cihazlar büyük modern çiftliklerde daha çok kullanılır.
6. ( ) Koyun ve keçiler her zaman en az iki kişi ile sabitlenmelidir.
7. ( ) Koyun yakalamak ve hapsedmek için koyunları bir köşede toplayarak manevralarına engel olacak görsel bariyer oluşturulmalıdır.
8. ( ) Mekanik sınırlama cihazları ile daha kolay ve daha hızlı bir şekilde koyunları sabitleyebiliriz.
9. ( ) Keçilerin bariyerli bölmelerde toplanması koyunlara göre daha kolay olmaktadır.
10. ( ) Yakalanacak hayvanların diğer koyun veya keçiler ile görsel iletişimini sağlamak aşırı stresi önlemek için önemlidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

ÖĞRENME KAZANIMI

Köpekleri uygun araç gereçle tekniğine uygun şekilde ayakta ve yatırarak sabitleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Köpeklerin zapturaptında meslek hastalıkları veya kazaları yönünden olası tehlikelerin neler olabileceğini araştırınız.
- Köpeklerin davranış şekillerini araştırınız.

2. KÖPEKLERİN TUTULMASI

Köpekler kendilerini ısırarak koruduklarından, köpeklere yapılacak muayene, aşı, enjeksiyon gibi işlemlerde hayvanın ısırmasını önlemek için müdahale öncesinde iyi bir şekilde tutulmaları gerekir. Köpeğin tutulmasında ve müdahale öncesinde, hayvandan insana geçebilen zoonoz hastalıklara karşı gerekli önlemler alınmalıdır.

2.1. Köpeklere Yaklaşılması

Tüm hayvanların işlem öncesi bir tasma ile getirilmeleri ve kontrol altında tutulmaları sağlanmalıdır. Bu küçük önlem oluşabilecek istenmeyen olayların önlenmesi açısından önemlidir. Bazı köpekler evde sınırlı davranışlar göstermezken müdahale öncesinde oldukça saldırgan ve sınırlı olabilirler. Hayvan sahibine ve köpeğe hiçbir zaman tam anlamı ile güvenilmemeli gerekli önlemler hayvana yaklaşmadan önce mutlaka alınmalıdır.

Köpeklere yapılacak müdahalelerde yardımcılardan hayvanın her türlü saldırısından zarar görmeyecek pozisyonda olmaları gerekmektedir. Tutacak yardımcı hayvana sahibinin hitap ettiği gibi seslenmelidir. Güven verip onu sevmelidir. Direkt olarak kafa bölgesine elle yaklaşmak yerine köpeğin ulaşacağı mesafeye elini uzatıp hayvanın eli koklaması beklendikten sonra hayvan okşanmalı ve sevilmelidir.

Sevecen ve sosyal olan köpekler nadir olarak ısırırlar. Sevecen köpek kuyruğunu ve gluteal bölgesini iki yana sallar ve sizden sevecen bir tepki bekler. Korkmuş ve endişeli köpek ise hırlama, kuyruğunu kısma ve bakışlarını kaçırma yolunu dener. Korku; silkelenme, titreme ve korku dolu bakışlarla ifade edilir. Böyle köpekler kaçıp bazı cisimlerin altına veya arkasına saklanırlar. Bu özellikteki köpekler ısırabileceğinden dikkatli olunmalıdır. İnsanlardan eziyet görmüş ya da çok korkmuş sokak, bekçi ve çoban köpeklerine temkinli yaklaşılmalıdır.

Resim 2.1: Köpeğe yaklaşılması

Orta büyüklükteki köpeklerin agresif olmayanları genelde ehil kişiler tarafından tutma ve bağlamaya gerek duyulmaksızın tutulabilirler.

Heyecanlı ve agresif yapıdaki pekingese, bulldog gibi brachycephalic köpeklerin tutulmaları sırasında dikkatli olunmalıdır. Çünkü bu ırklarda burun kısa olduğu için solunum güçlüğü şekillenebilir. Ayrıca agresif pekingeselerin enselerinden tutulmaları sırasında dikkatli olunmalıdır. Çok sıkı tutulmaya çalışıldığında göz küresi çıkıkları oluşabilir.

Aşırı gergin ve sinirli köpekler ara sıra sahiplerinden ayrıldıklarında sakinleşebilirler. Sahipleri tarafından şımartılmış, özellikle terrier gibi küçük ırk köpekler sahipleri yanındayken ısırma eğilimi gösterebilirler. Bu gibi durumlarda hayvan sahibini dışarı çıkarmak gerekebilir.

Yaralı ve hasta hayvanların duydukları ağrı nedeniyle daha saldırgan davranabilecekleri akıldan çıkarılmamalıdır. Bu sebeple hasta hayvanın sargı bezi ile ağzı bağlanmalı ya da varsa büyüklüğüne ve ağız ve çene yapısına uygun bir ağızlık takılmalıdır. Hasta küçük bir köpek ise bir havlu ya da örtü kullanılmalıdır.

2.2. Köpeklerin Ayakta Tutulması

Köpeklerin zapturaptında çeşitli yöntemler kullanılır. Bir bez parçası ile tutabileceğiniz gibi bu iş için özel yapılmış araç gereçlerden de faydalanabilirsiniz.

2.2.1. Ağzlık Takılması

Müdahale edilecek köpeğin ağzına ağzlık takılması çok sık kullanılan pratik bir uygulamadır. Takılacak ağzlık köpeğin ırkına, ağız ve çene yapısı ile yaşına uygun olarak seçilmelidir. Ağzlık kullanımı köpeklerde kafalarının iskelet yapısına göre farklılık gösterir.

- Köpekler kafalarının iskelet yapısına göre üç grupta sınıflandırılır.
  - Brachycephalic ırklar → kısa burunlu

Resim 2.2: Brachycephalic ırk köpek

Brachycephalic ırk köpeklerde ağız bağlanamadığından ancak maske uygulanabilir. Aşırı hassas ve sinirli hayvanlarda ağza bir ağzlık takılması ile hayvanın hem kendine hem de muayene eden kişiye zarar vermesi engellenebilmektedir. Hayvan sahibine hayvanın ağzı bağlı iken rahatlıkla nefes alabileceği bu uygulamanın ağrı veren ya da rahatsızlık içeren bir uygulama olmadığı anlatılmalıdır.

- Mezosephalic (normocephalic) ırklar → normal burunlu

Resim 2.3: Normocephalic ırk köpek

- Dolicocephalic ırklar → uzun burunlu

Resim 2.4: Dolicocephalic ırk köpek

Resim 2.5: Ağızlık çeşitleri

Takılacak ağızlık belirlendikten sonra hayvanı ürkütmeden sakın bir şekilde yaklaşılmalı, köpeğin adı söylenerek baş kısmı okşanmalıdır. Ağızlık köpeğin ağızına geçirildikten sonra sabitleme bölümündeki kemer tokası vasıtasıyla boyutu ayarlanmalıdır. Eğer köpek saldırgan bir tavır içerisinde hırslayarak ses çıkarıyorsa köpek sahibinden ağızlığı takması istenebilir. Kullanılan ağızlıklar başka bir köpekte kullanılmadan önce mutlaka temizlenerek dezenfekte edilmelidir.

Resim 2.6: Ağızlığın takılması ve ağızlık takılmış köpek

Kendine göre büyük boy ağız maskesi takılan köpeklerin ön ayakları ile bu maskeyi kolaylıkla sıyrabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

2.2.2. Sargı Bezi veya Bez Şerit ile Bağlama

Bu yöntemde köpeğin ağızını bağlamak için bir bez şeritten veya sargı bezinden faydalanılır. 2-3 cm eninde ve köpeğin beden ağırlığına göre değişen uzunlukta (50 – 200 cm) bir bez şerit veya sargı bezi alınır.

Resim 2.7: Bez şeridin ölçülmesi

Bu bez şeridin tam ortasına hayvanın alt ve üst çenesi çevresine gelebilecek genişlikte bir ilmek atılır. Bu ilmek düğüm kısmı köpeğin çene altına gelecek şekilde yerleştirilir. Bez şeridin uçları gergince kulaklar arkasından geriye götürülerek baş ile ense arasındaki kısımda fiyonk şeklinde bağlanır.

Resim 2.8: Bez şeridin ortasına ilmek atılması ve köpeğin ağzına geçirilmesi

Resim 2.9: Köpeğin ağzının bağlanması

Hayvan sahiplerine ağız bağlamanın hayvanının solunumunu engellemeyeceği açıklanmalıdır. Uygulanacak olan ağız bağı ne hayvanın çenesini rahatlıkla oynatmasına izin verecek kadar gevşek, ne de rahatsız edecek kadar sıkı olmalıdır.

Dolicocephalic (uzun burunlu) köpeklerde çenenin uzun olması, uygulanmış olan ağız bağının geriye kaymasına neden olabileceği göz önünde bulundurularak mümkün olduğunca önden bağlanmalıdır.

Hırçın köpeklerde ağız bağı uygulanırken ilk ilmeğin hasta sahibi tarafından geçirilmesi gerekebilir. Ağzın sargı bezi ile bağlanması hem pratik hem de ekonomik bir yöntemdir.

2.2.3. Köpeklerin Elle Tutulması

Hayvanın tutulması sırasındaki birinci amaç tutan kişiyi ve hekimi daha sonra da hayvanı korumaktır. Dolayısıyla uygulanacak işleme göre hayvanın tutulmasında değişiklik yapılabilir. Genel amaç; bir elle baş ve boyunun, dolayısıyla ağzın kontrol altına alınmasından sonra diğer elle de hastanın gereksiz hareket etmesini engellemektir. Isırma tehlikesi olan hayvanlar elle tutulmadan önce mutlaka ağızlarından bağlanmalıdır.

Köpeklere yapılacak basit uygulamalar için köpeği tutmanız gerektiğinde bir eliniz ile çene altından boyun kısmını kavrayacak şekilde tutunuz. Diğer elinizle de karın bel bölgesinden veya ensesinden tutarak köpeği kendimize doğru yaslayınız.

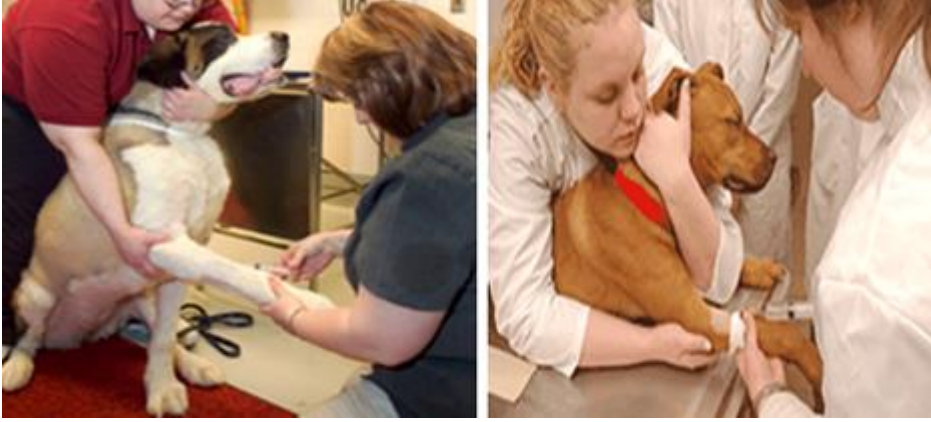
Kulakların muayenesi için bir el ağız bölgesini kavramalı diğer el ise başın arka tarafından bu ele destek vermelidir. Kol ve göğüs kafesi arasına da hayvanın göğüs kafesi sıkıştırılarak hayvanın ayağa kalkması engellenmelidir. Böylece hayvanın kulak muayenesi yapılırken kafanın hareketi sınırlandırılmış olur. Fazla ağrısı olan hastalarda ya da daha fazla ağrı vereceği düşünülen işlemlerde hayvanın sedasyona alınması gerekir.

Boyun bölgesinde yapılacak bir işlem için; muayene masası üzerindeki hayvanın arka yan tarafında duran yardımcı, bir eliyle ağız bölgesini kavrayıp yukarı doğru kaldırırken koluyla göğüs bölgesine baskı yapmalı, diğer eliyle de ön bacakları tutmalıdır.

Resim 2.10: Köpeğin ağzından ve ön bacaklarından tutulması

Ön bacadan damar içi enjeksiyon yapılması gerektiğinde hayvanın bir elle baş bölgesinin bir elle de ön kolunun tutulması gerekir.

Resim 2.11: Ön bacadan yapılan uygulamada köpeklerin tutulması

Gerekli olduğunda ya da büyük ırklarda tutma işlemini birkaç kişi birlikte yapabilir. Küçük bir köpek, bir el boyun bölgesinde bir elde kalça bölgesinden göğse bastırılarak kolaylıkla kaldırılıp muayene masasına konulabilir. Büyük ırk köpekler ise bir kişi önden, bir kişi de arkadan tutarak kaldırılmalıdır.

Resim 2.12: Büyük bir köpeğin muayene masasına konulmak üzere kaldırılması

Masa üzerine çıkarılan hayvan bir tarafında veteriner hekim karşı tarafında da veteriner teknisyen olacak şekilde tutulmalıdır. Bu sayede hayvanın kontrolü kolaylaşır. Köpeklerin başı hem ayakta hem de yatar pozisyonda tutulurken mutlaka bir kişiye tutturulmalıdır.

Sinirli hayvanların bir elle boyun çevresinden geçirilip diğer elle de kalça üzerinden kavranarak tutulması, hem hayvanın kendini güvende hissetmesine hem de işlemin kolaylıkla yapılabilmesine olanak sağlar. Hayvan sahibinin hayvanın önünde bulunması hayvanın kendini güvende hissetmesini sağlar.

Sinirli olmayan sakin hayvanlar fazla rahatsızlık hissetmediklerinden dolayı fazla kişiye ve sabitlemeye gerek duyulmadan kolaylıkla tutulabilirler.

Hayvanın hiçbir şekilde tutulmadığı ve yaklaşmanın olanaksız olduğu durumlarda hayvan sahibinden köpeğini tutması ve kayışı ile sağlam bir yere bağlaması istenmelidir. Köpeğin arka bacağı geriye doğru çekilerek sedasyon amaçlı ilaç enjeksiyonu uygun dozda kas içine uygulanmalıdır. Hayvan sedasyona girdikten sonra gerekli işlemler gerçekleştirilmelidir.

2.2.4. Yakalama Aleti ile Köpeklerin Yakalanması ve Tutulması

Köpek yakalama aleti, köpeklerin kolay ve zarar vermeden yakalanabilmesi amacıyla kullanılır. Bu alet daha ziyade sahipsiz köpeklerin yakalanmasında kullanılır.

Köpeklerin boyunlarına geçirilen dayanıklı ve boyun derisine zarar vermeyen özellikte malzeme ile oluşturulan ilmeğin geçirilmesi sayesinde köpeklerin yakalanmasını sağlamalıdır. Köpek yakalama aletinin uzunluğu genelde 70 - 150 cm arasındadır.

Köpek yakalandıktan sonra yakalama aletinin kablo kısmı tek el ile kolayca sıkılır. Sıkıldıktan sonra kilitlenebilir özelliği kullanılarak hayvanın kaçması engellenir. Bu sayede hayvanın saldırarak zarar vermesinin önüne geçilmiş olur.

Resim 2.13: Köpek yakalama aleti

Resim 2.14: Köpek yakalama aleti ile köpeklerin yakalanması

2.2.5. Köpeğin Eldiven Kullanılarak Tutulması

Köpek tutma eldiveni, hayvanların tutulması sırasında ısırmasına karşı tutan kişiyi korumaya yöneliktir. Köpek tutma eldiveni genellikle dayanıklı malzemeden (çift kat deri, kevlar, tel örgü vb.) imal edilmiş olmalıdır. Kevlar, çok hafif karbon kökenli çok sağlam liflerden oluşan bir malzemedir. Köpek tutma eldiveni en az 50 cm uzunlukta olup parmakların hareketine fazla engel olmamalıdır. Eldiveni sağ ve sol elimize geçirerek hayvanı zarar vermeyecek şekilde tutarız. Ağzılıktaki olduğu gibi bu eldivenlerde kullanım sonrasında dezenfekte edilmelidir.

Resim 2.15: Köpek tutma eldiveni

2.3. Köpeklerin Yatırılarak Tutulması

Köpeğin muayene masasına yatırılması çok kolay ama kurallarına uygun olarak yapılmazsa bir o kadar zordur. Bir yardımcı ağızı bağlanmış köpeği, bir eliyle ense derisinden diğer eliyle de ön bacaklarından tutar. Diğer yardımcı ise arka bacakları tutar. Eş zamanlı olarak hayvan kaldırılır ve masaya yatırılır.

Resim 2.16: Köpeğin muayene masasına yatırılması

Hayvan masaya yan yattıktan sonra en kritik nokta altta kalan bacakların kesinlikle bırakılmamasıdır. Eğer bu bacaklardan biri kurtulursa hayvan hemen kalkmaya çalışacaktır.

Ön ve arka ayaklar vücuda dik ve masa üzerinde serbest hareket etmeyecek şekilde bastırılarak tutulmalıdır. Ön bacakları tutan elin dirsek kısmı ile boyun kısmına, arka ayakları tutan elin dirsek kısmı ile de kalça üzerine basınç yapılarak hayvanın hareketi engellenmelidir. Gerekirse göğsü ile göğsüne bastırır.

Resim 2.17: Köpeğin masada yatırılmış şekilde tutulması

Köpek; ilk üç parmak sol ön ayağı, diğer iki parmak ve avuç içi sağ ön ayağı tutacak şekilde bacaklarından tutulmalıdır.

Resim 2.18: Masaya yatırılmış köpeğin ön bacaklarının tutuluş şekli

Resim 2.18: Masaya yatırılmış köpeğin arka bacaklarının tutuluş şekli

Operasyon esnasında genel anestezi altındaki köpeğin ayakları istenilen pozisyona göre bez şeritlerle operasyon masasının kenarındaki bağlama yerlerine bağlanır.

Resim 2.19: Köpeğin masada yatırılmış şekilde tutulması

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamakları ve önerileri dikkate alarak köpeklerin zapturaptını yapınız.

Uygulamada kullanılan araç gereçler: Köpek, sargı bezi veya bez şerit, değişik ölçülerde ağızlık, köpek tutma eldiveni, köpek yakalama aleti, tasma ve dezenfektan maddedir.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Köpeği ayakta tutmak için; ➤ Köpeğin davranışlarını gözlemleyiniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sahibinden köpek hakkında bilgi alabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Köpeğin ağızına ağızlık takınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ağızlığı köpeğin ırkına, ağız ve çene yapısı ile yaşına uygun olarak seçiniz. ➤ Ağızlığı köpeğin ağızına geçirdikten sonra sabitleme bölümündeki kemer tokası ile boyutunu ayarlayınız. ➤ Kendine göre büyük boy ağız maskesi takılan köpeklerin ön ayakları ile bu maskeyi kolaylıkla sıyırabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. ➤ Kullanılan ağızlığı başka bir köpekte kullanılmadan önce mutlaka temizleyerek dezenfekte ediniz. ➤ Köpek saldırgan davranışlar gösteriyorsa sahibine taktırınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Köpeğin ağızını bez şeritle bağlayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 50-60 cm uzunluğunda sargı bezi veya bez şerit alınız. ➤ Kullanacağınız bez şeritin veya sargı bezinin temiz olmasına dikkat ediniz. ➤ Bez şeridin orta kısmına ilmek yapınız. ➤ Ortasından yapılan ilmek iki elin işaret ve baş parmakları arasında, düğüm yeri altta yani köpeğin çene altına gelecek şekilde burnun üzerine geçiriniz. ➤ Ağızı bağlarken ilk düğümün mutlaka altta olmasına özen gösteriniz. ➤ İlmeği düğüm kısmı çene altına gelecek şekilde yerleştiriniz. ➤ Hırçın köpeklerde ağız bağı uygulamasında ilk ilmeğin hasta sahibi tarafından geçirilmesini sağlayınız.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bez şeridin uçlarını gergince kulaklar arkasından geriye götürerek baş ile ense arasındaki bölgede fiyonk şeklinde bağlayınız. ➤ Uygulanacak olan ağız bağı ne hayvanın çenesini rahatlıkla oynatmasına izin verecek kadar gevşek, ne de rahatsız edecek kadar sıkı olmalıdır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Köpeği elle tutunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir eliniz ile çene altından boyun kısmını kavrayacak şekilde tutunuz. Diğer elinizle de karın bel bölgesinden veya ensesinden tutarak köpeği kendimize doğru yaslayınız. ➤ Agresif köpeklerde mutlaka ağız bağı veya maske kullanınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Köpeği yatırarak tutmak için; ➤ Bir elinizle ense derisinden, diğer elinizle ön bacaklarından tutunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Agresif köpeklerin ağız bağlanmış veya ağızlık takılmış olmalıdır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir yardımcıya da arka bacaklarından tutturunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diğer yardımcı ile eş zamanlı olarak hareket etmeye özen gösteriniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diğer yardımcı ile birlikte hayvanı kaldırarak masaya yatırınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hayvan masaya yatırdıktan sonra altta kalan bacaklar kesinlikle bırakılmamalıdır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ön bacakları tutan elinizin dirsek kısmı ile boyun kısmına, arka ayakları tutan elinizin dirsek kısmı ile de kalça üzerine basınç yaparak hayvanı tutunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Operasyon öncesinde genel anesteziye koyulan köpeğin ayaklarını istenilen pozisyona göre bez şeritlerle operasyon masasının kenarındaki bağlama yerlerine bağlayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında kazanımlarınızı aşağıdaki soruları cevaplayarak belirleyiniz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Köpeklerin ayakta iken de yan yatar pozisyonda tutulurken de başı mutlaka bir kişiye tutturulmalıdır.
2. ( ) Takılacak ağızlık köpeğin ırkına, ağız ve çene yapısına, yaşına uygun olarak seçilmelidir.
3. ( ) Köpek yakalama aleti, saldırgan köpekleri cezalandırmak amacıyla kullanılır.
4. ( ) Köpek tutma eldiveni genellikle pamuk gibi ince ve yumuşak malzemeden imal edilmiş olmalıdır.
5. ( ) Brachycephalic ırk köpeklerde ağız bağlanamadığından ancak maske uygulanabilir.
6. ( ) Bir köpekte kullanılan ağızlık başka bir köpekte kullanılmadan önce dezenfekte edilmelidir.
7. ( ) Uygulanacak olan ağız bağı hayvanın çenesini rahatlıkla oynatmasına izin vermelidir. Aksi takdirde solunum engellenir.
8. ( ) Dolicocephalic (uzun burunlu) köpeklerde çenenin uzun olması, uygulanmış olan ağız bağının geriye kaymasına neden olabilir.
9. ( ) Yaralı ve hasta hayvanların duydukları ağrı nedeniyle ağızı bağlanmamalıdır.
10. ( ) Köpeğin tutulmasından önce zoonoz hastalıklara karşı hijyen önlemleri alınmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

ÖĞRENME KAZANIMI

Kedileri uygun araç gereçleri kullanarak tekniğine uygun şekilde zapturapt altına alabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kedilerin davranışlarını ve kendilerini tehlikede hissettiklerinde verdikleri tepkileri araştırarak elde ettiğiniz bilgileri sınıftaki arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Bulduğunuz il/ilçedeki veteriner kliniği veya hayvan hastanelerinde kedilerde uygulanan zapturapt araç gereç ve tekniklerini inceleyiniz.

3. KEDİLERİN TUTULMASI

Kedilere yapılacak müdahale ne kadar basit olursa olsun işlem öncesinde hayvanın mutlaka zapturapt altına alınması gereklidir. Zapturapt işlemi en yüksek emniyet, mümkün olan en kısa sürede ve hayvan için en az rahatsızlık verecek şekilde yapılmalıdır.

Kedilere yapılacak muayene, aşı, enjeksiyon gibi müdahalelerde hayvanın ısırmasını veya tırmalmasını önlemek için bu hayvanların iyi bir şekilde tutulması gerekir.

Zapturapt işlemi ve hayvana yapılacak her türlü müdahale öncesinde; hayvandan insana geçen hastalıklara (zoonoz) karşı kişisel hijyen modülünde belirtilen koruyucu kişisel güvenlik önlemleri alınmalıdır.

3.1. Kedilere Yaklaşılması

Kedilere tutmak amacıyla yaklaşırken sahibinden huy ve davranışları hakkında bilgi alınmalıdır. Köpekler sadece ısırarak kendilerini korurlarken, kediler hem ısırarak hem de tırmalayarak kendilerini korurlar. Kedilerin tutulmasında hayvanın her türlü saldırısından zarar görmeyecek pozisyonda durmak gerekir.

Kedilerin bir kutu içinde ya da özel bir taşıma kafesinde getirilmesi sağlanmalıdır. Bu sayede çok sayıda kedinin bulunduğu bir ortamda oluşabilecek gerginlikler ve yaralanmaların önüne geçilebilir. Kedileri muayene ederken minimal sabitleme kullanılması önemlidir. Çünkü kediler kolaylıkla ürkebilme ve en sakin olanları bile muayene için masa üzerine alındıklarında sinirli davranışlar gösterebilmektedirler. Hayvan sahibinin hitap ettiği gibi seslenilmelidir.

Orta büyüklükteki sakin kediler genelde ehil kişiler tarafından tutma ve bağlamaya gerek duyulmaksızın tutulabilirler.

3.2. Kedilerin Ayakta Tutulması

Kediler tutulurken köpeklere göre daha dikkatli olunmalıdır. Çünkü kediler; hem ısırır, hem de tırmalarlar. Daha hareketli, çevik ve atiktirler. Tutulmaya karşı daha duyarlıdırlar.

3.2.1. Kedilerin Elle Tutulması

Kediyi tek başınıza tutmanız gerekiyorsa bir elinizle ense derisinden sıkı bir şekilde tutunuz ve diğer elinizle de bel (lumbal) bölgesinin derisinden kuvvetli bir şekilde yakalayınız. Hayvanı muayene masasında üzerine bastırarak tutunuz.

Resim 3.1: Kedinin ensesinden tutulması

Resim 3.2: Kedinin ensesinden ve bel bölgesinden tutulması

Eğer tutulacak kedi küçük ve sakin ise kucağınıza alarak da tutabilirsiniz. Bir eliniz boyun çene altından tutarken diğer elinizle arka bacakların üst tarafından dirseğiniz ile karnınıza yavaşça bastırarak ön bacaklarından tutunuz. Ön ayakları tutan elin orta parmağı bacakların arasından geçirilmelidir. Deri altına yapılacak enjeksiyonlarda bu tutma şekli uygulanabilir.

Resim 3.3: Kedinin tutulması ve taşınması

Derialtı enjeksiyon uygulanması için masa üzerine alınan kedi basit bir şekilde bir el kalça bölgesinden diğer elle de boyun bölgesinden tutmak mümkündür. Kas içi enjeksiyon yapılması gereken durumlarda hasta daha fazla ağrı duyacağı için hasta yan yatar pozisyonda tutulmalıdır. Baş ve bacaklar her iki elde kullanılarak tam kontrol altında olmalıdır. Enjeksiyon yapıldıktan sonra hasta hemen masadan kaldırılmalıdır.

Bazı kediler büyük, ağır ve daha güçlüdür. Bu yüzden daha dikkatli ve temkinli olmak gerekir. Sakin olan kedilerde başın ve başın üzerindeki organların muayenesi için bir yardımcının hayvanı göğsünün yanlarından tutarak masada muayeneye sunması yeterlidir.

Ağzın muayenesinde kedinin bir elle kulaklarının arkasından diğer elle de boğazın altından kavranarak gözle muayenesi yapılır. Böylece hayvanın bu sırada yapacağı her türlü reaksiyon ellerin uygun şekildeki basınç ve tutma hareketleriyle önlenmiş olur.

Resim 3.4: Kedinin baş bölgesinden tutulması

Sakin bir kedi tek kişi tarafından rahatlıkla tutulabilirken, hırçın bir kedi en az iki kişi tarafından tutulabilir. Bir kişi sağ eliyle enseden sıkı bir şekilde yakaladıktan sonra sol eliyle

de ön ayakları karpal eklem düzeyinden tutar. Ayakların tutuluşunun daha güvenli olabilmesi için sol elin işaret parmağını iki bacağı arasından geçirmek gerekir. Bu işlemler yapılırken diğer yardımcı da bir eliyle arka iki bacağı tutarken diğer eliyle bel bölgesinden basınç uygulamalıdır. Hayvan bırakılacağı zaman eş zamanlı olarak bırakılmalıdır.

Çok sinirli kedilerin bir havlu yardımı ile sadece baş kısımları dışarıda kalacak şekilde tutulması gerekmektedir.

3.2.2. Kedilerin Havlu ile Tutulması

İnsana alışık olmayan sokak kedileri veya ağrısı nedeniyle muayeneye izin vermeyen kediler, büyükçe bir havlu ya da tulumla sarılarak tutulabilir. Kalın bir havlu yardımı ile tutulması zor olan kediler üzerleri örtülerek kolaylıkla masa üzerine alınabilirler.

Kediyi bir havlu yardımıyla tutmak istediğinizde havluyu masa üzerine sererek kediyi bu havlunun ön kısmının üzerine koyunuz. Ense kısmından bastırarak tuttuğunuz kedinin üzerine havlunun yan taraftaki kısımlarını sarınız. Daha sonra havlunun arkadaki kısmını da sararak ve kucağınıza alarak kedinin zapturaptını gerçekleştiriniz.

Resim 3.5: Kedinin havlu ile tutulması

3.2.3. Kedilerin Eldivenle Tutulması

Kalın deri eldivenler de sinirli kedilerin tutulmaları sırasında etkili olarak kullanılabilir. Kedi tutma eldiveni, hayvanların tutulması sırasında ısırma ve tırmalama olaylarına karşı kullanıcıyı korumaya yöneliktir.

Kedi tutma eldiveni genellikle dayanıklı malzemeden (çift kat deri, kevlar, tel örgü vb.) imal edilmiş olmalıdır. Kedi tutma eldiveni en az 50 cm uzunlukta olup parmakların hareketine fazla engel olmamalıdır. Eldiven sağ ve sol ele geçirilerek hayvan zarar

vermeyecek şekilde tutulur. Eldivenler kullanım sonrasında dezenfekte edilerek bir sonraki kullanım için hazır hale getirilmelidir.

Resim 3.6: Kedi tutma eldiveni

3.2.4. Kedilerin Maske Takılarak Tutulması

Resim 3.7: Maske takılmış kedi

Gerekli durumlarda ısırık kedilerde nefes almasını etkilemeyen huni benzeri maskeler takılabilir. Bu işlem için bir pet şişenin ağız kısmından ya da plastik bir bardaktan da yararlanılabilir.

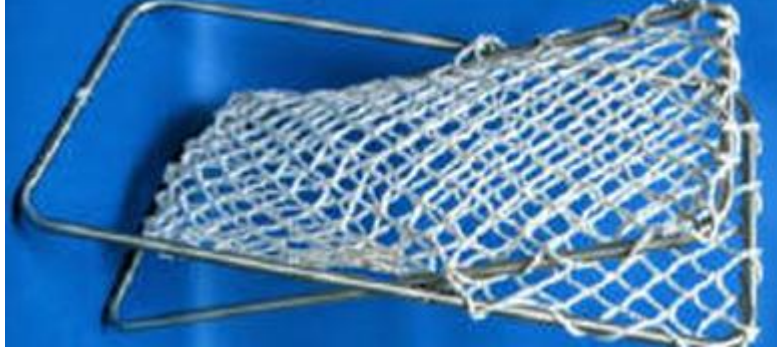

Resim 3.8: Pet bardaktan uyarlanmış maske takılmış kedi

3.2.5. Kedilerin File ve Ağ Yardımı ile Tutulması

Kaçan kedileri veya korkup ürken kedileri yakalamak zordur. Bu amaçla üretilen kedi yakalama filesi veya ağından faydalanılır. Bu ağ kedinin üzerine atılarak kedi yakalanır.

Makas gibi açılıp kapanma mekanizmasına sahip, ucunda filesi olan alet ile de kediler yakalanır. Bu aletin kapama mekanizma kısmı kapatıldığında kedi file kısmında kalır. Hayvanın sakinleşmesi beklendikten sonra gereken müdahale gerçekleştirilir.

Resim 3.9: Kedi yakalama aleti

Aynı şekilde kediler; kedi yakalama filesi ile de tutulabilirler.

Resim 3.10: Kedi yakalama filesi

3.2.6. Kedilerin Yakalama Aparatı ile Tutulması

Kedilerin yakalanması amacıyla kullanılan kedi yakalama aparatı daha çok sahipsiz kedilerin kolay ve zarar vermeden yakalanabilmesi amacıyla kullanılır.

Aletin açılıp kapanabilen kısmı açık pozisyonda iken kedinin boyun kısmına geçirilir. Daha sonra yakalama aletinin sap kısmından kontrol edilen mandal yardımı ile kapatılır. Böylece hayvanın tespiti yapılmış olur. Bu sayede hayvanın ulaşılması güç alanlarda dahi yakalanması mümkün hale gelmiş olur.

Resim 3.11: Kedi yakalama aparatı

3.2.7. Kedilerin Fermuarlı Çanta ile Tutulması

Fermuarlı çanta şeklinde yapılmış kedi zapturapt çantaları da vardır. Fermuarı açılarak kedi bu çanta içerisine konulur. Bu çantanın fermuarı kapatıldığında sadece kedinin baş kısmı dışarıda kalır. Enjeksiyon yapılacaksa bacak fermuardan dışarı çıkarılır.

Resim 3.12: Kedinin zapturapt çantası içerisine konulması

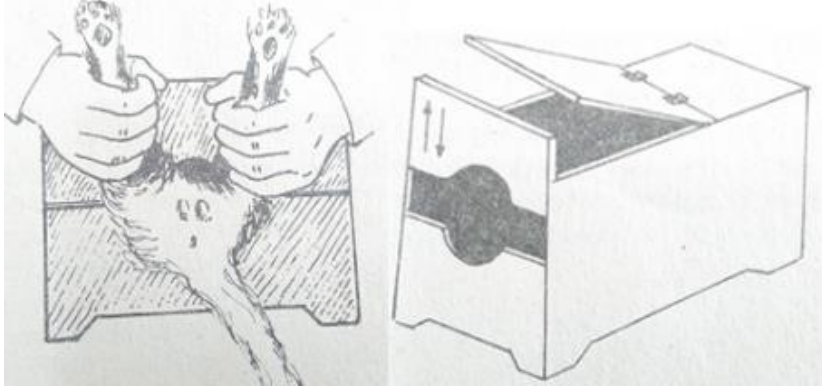
Resim 3.13: Kedinin fermuarlı çanta ile sabitlenmesi

Resim 3.14: Enjeksiyon amacıyla fermuarın kısmen açılarak bacağın dışarı alınması

3.2.8. Kedilerin Kastrasyon Kutusu İçerisinde Zapturaptı

Kedilerin lokal anestezi ile genital bölge veya baş kısmında operasyon yapılacağı zaman adına kastrasyon kutusu denilen küçük bir sandıktan yararlanılır. Bu sandığın boyutları değişmekle beraber genellikle 55 cm uzunluk, 30 cm genişlik ve yüksekliktedir. st kısmında yarısı açılıp kapanabilen bir kapak bulunur. n kısmında 8-10 cm çapında bir delik bulunur. Bu kısımda st yanı sürgü şeklinde yukarı doğru açılabilen bir dzenedir.

şekil 3.1: Kastrasyon kutusu ve kullanılışı

Kedi, baş veya genital bölge için arka bacaklar delikten dışarıda kalacak şekilde kutu kapağı açılarak içine yerleştirilir. Özellikle kastrasyon, için arka bacaklar yukarıya yönelik olarak bir yardımcı tarafından operasyona uygun şekilde tutulur.

3.2.9. Kedilerin Enjeksiyon Kafesi İçerisinde Zapturaptı

Bazen kedilere enjeksiyon yapmak oldukça zordur. Saldırgan mizaçlı hayvanlara enjeksiyon yapmak için enjeksiyon kafesinden faydalanılır. Hayvan kafese koyulduktan sonra kafesin içindeki sıkıştırma mekanizması harekete geçirilerek kedinin kafes içinde hareketsiz kalması sağlanmış olur.

Resim 3.15: Kedi enjeksiyon kafesi

3.3. Kedilerin Yatırılarak Sabitlenmesi

Hayvanın yan yatmış olarak tutulması için bir elinizle ön bacaklarından diğer elinizle de arka bacaklarından tutunuz. Kedi; ilk üç parmak sol ön ayağı, diğer iki parmak ve avuç içi sağ ön ayağı tutacak şekilde bacaklarından tutulmalıdır.

Resim 3.16: Kedinin ön bacaklarından tutulması

Ön bacaklarını tuttuğunuz elinizin bileği ile de boyun ense bölüme baskı uygulayınız. Eğer iki yardımcı varsa, yardımcının biri ense derisi ile ön bacaklarını, diğer yardımcı da arka bacakları tutar.

Resim 3.17: Kedinin yan yatırılarak tutulması

Resim 3.18: Kedinin ense derisinden ve arka bacaklarından tutularak yatırılması

Resim 3.20: Kedinin sırt üstü şekilde ön ve arka bacaklarından tutulması

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını ve önerileri dikkate alarak kedileri zapturapt altına alınız.

Uygulamada kullanılan araç gereçler: İş elbisesi, muayene masası, eldiven, bez şerit, havlu, fermuarlı çanta, su ve dezenfektan maddedir.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kediyi ayakta tutmak için; ➤ Kedinin davranışlarını gözlemleyiniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sahibinden kedi hakkında bilgi alabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir elle ense derisinden diğer elle bel bölgesinin derisinden kuvvetlice yakalayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kafasını çevirip sizi ısırmasına engel olacak gerginlikte tutunuz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kediyi muayene masasına üzerine koyunuz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Muayene masasında bastırarak tutunuz
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kedinin ağzına maske takınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Maskenin kedinin solunumunu engellemediğini kontrol ediniz. ➤ Kullanılan maskeyi başka bir kedide kullanmadan önce dezenfekte ediniz. ➤ Kedi saldırgan davranışlar gösteriyorsa sahibine taktırınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kediyi fermuarlı çanta içerisine koyunuz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fermuarını açarak sadece baş kısmı dışarıda kalacak şekilde kediyi çanta içerisine koyunuz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kediyi yatırarak sabitlemek için; ➤ Bir elinizle ön bacaklarından diğer elinizle de arka bacaklarından tutunuz.	

<p>➤ Ön bacaklarını tuttuğunuz elinizin bileği ile de boyun ense bölüme baskı uygulayınız.</p>	<p>➤ İlk üç parmak sol ön ayağı, diğer iki parmak ve avuç içi sağ ön ayağı tutacak şekilde bacaklarından tutunuz.</p>
<p>➤ Diğer elinizle de arka bacaklarından tutunuz.</p>	<p>➤ Operasyon esnasında genel anestezi altındaki kedinin ayaklarını istenilen pozisyona göre bez şeritlerle operasyon masasının kenarındaki bağlama yerlerine bağlayınız.</p>

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazanımlarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi kedilerin zapturaptında kullanılan bir alet değildir?
A) Eldiven
B) File
C) Enjeksiyon kafesi
D) Yakalama aparatı
E) Le goff kösteği
2. Aşağıdakilerden hangisi kedilerin tutulmasında kullanılan yöntem değildir?
A) Maske uygulaması
B) Kastrasyon kutusu ile sabitleme
C) El ile tutma
D) Köstek ile tutma
E) Havlu ile tutma
3. Aşağıdakilerden hangisi kedilere yaklaşılması ve tutulması ile ilgili olarak doğru bir ifade değildir?
A) Kediler hem ısıarak hem de tırmalayarak kendilerini korurlar.
B) Kediler tutulurken köpeklere göre daha dikkatli olunmalıdır.
C) Kediler kastrasyon kutusunda kısırlaştırılırken genel anestezide olmalıdır.
D) Kediler tutulmaya karşı daha duyarlıdır.
E) Enjeksiyon kafesi saldırgan mizaçlı kedilere enjeksiyon yapmak için kullanılır.
4. Aşağıdakilerden hangisi kedileri tutmak için yaklaşırken dikkat edilecek hususlardan birisi değildir?
A) Hayvan sahibinden huy ve davranışları hakkında bilgi alınmalıdır.
B) Sahipsiz olan yakalanacak kedi sakın duruyorsa önlem almaya gerek yoktur.
C) Sahibinin seslendiği gibi seslenilmelidir.
D) Kediler taşıma çantası içerisinde getirilmelidir.
E) Kediler hem ısıarak hem de tırmalayarak kendilerini savunurlar.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

5. ( ) Kaçan kedileri veya korkup ürken kedileri yakalamak için kedi yakalama filesi veya ağından faydalanılır.
6. ( ) Kediler tutulurken köpeklere göre daha dikkatli olunmalıdır.

-
7. ( ) Kedi tutma eldiveni genellikle tek kullanımlıktır.
  8. ( ) Kedilerin zapturaptında kullanılan fermuarlı çantalardan enjeksiyon yapmak içinde yararlanılabilir.
  9. ( ) Kedilere uygulanacak işlem basitse zapturapta gerek yoktur.
  10. ( ) Kedilerden insana geçen hastalık (zoonoz) olmadığı için müdahale öncesi kişisel hijyen önlemleri almaya gerek yoktur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

ÖĞRENME KAZANIMI

Kanatlı hayvanları uygun araç gereci kullanarak tekniğine uygun şekilde zapturapt altına alabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kafes kuşlarının tutulma tekniklerini kaynak kitaplardan ve internet ortamından yararlanarak araştırınız.
- Bulduğunuz il/ilçedeki veteriner kliniği veya hayvan hastanelerinde kanatlı hayvanlarda uygulanan tutma tekniklerini inceleyiniz.
- Edindiğiniz bilgileri resim ve fotoğraflarla destekleyerek pano hazırlayınız.

4. KANATLI HAYVANLARIN TUTULMASI

Kanatlı hayvanları öncelikle buldukları kafes veya normal ortamlarında gözlemlemek gerekir. Çok heyecanlı oldukları için aniden kalpleri durup ölebilirler. Bir kanaryanın kalbi normalde dakikada 400 defa atarken heyecanlandığında 1000/dakika olur. Bu da ani kalp fibrilasyonu ve kalbin durmasıyla sonuçlanabilir. Bu nedenle kuşlar tercihen sahipleri tarafından tutulmalıdır.

Şekil 4.1: Güvercinin tutulması

Eğer hayvan sahibi korkuyorsa ya da tutmak istemiyorsa hayvan tutulmadan önce konu hakkında bilgilendirilmelidir. Gerekirse hayvan sahibinin tüm sorumluluğu kabul ettiğine dair imzalı kâğıt alınmalıdır.

4.1. Kanatlı Hayvanların Tutulmasını Gerektiren Durumlar

- Kanatlı hayvanların muayene ve tedavileri,
- Kanatlı hayvanlardan kan alınması,
- Aşı ve enjeksiyon yapılması,
- Kesim yapılması,
- Hayvanların naklinin yapılması gibi durumlarda tutulur.

4.2. Kanatlı Hayvanların Yakalanması

Kuşu yakalamak için pencereler, havalandırmalar ve baca kapısı kapalı olmalıdır. Yakalamak için bir kez kullanılan veya dezenfekte edilmiş olan eldiven, havlu veya ağ kullanılmalıdır. Ağ, kaçan kuşlar ve kuş evindeki kuşların yakalanması için kullanılır. Kuş yakalandığında sıkı tutulmalı ve nefes alabilmesi için göğüs kemiğinin (sternum) hareketine izin verilmelidir. Yakalama esnasında kuşların gözlerinde geçici yer değiştirme meydana gelebilir fakat birkaç dakika sonra düzelir. Solunum güçlüğü bulunanlar ve şişman olanlar yakalanmaya çalışılmamalıdır.

Resim 4.1: File ile yakalanmış bir ördek

Piliçler ayaklarından yakalanmalı ve incik kemiğinin aşağısından tutulmalıdır. Yığılma nedeniyle hayvanların boğulmamasına dikkat edilmelidir. Yakalama sırasında hayvanların korkma ve kaçmalarına neden olacak gürültüden ve ani hareketlerden kaçınılmalıdır. Yakalama işlemi başlamadan 1-3 saat önce yemlikler kaldırılmalıdır. Suluklarda yakalama anına kadar su bulunmalı, yakalamadan hemen önce su kesilmeli ve suluklar boşaltılmalıdır.

Kanatlı hayvanların yakalama sırasında sağa sola çarpmalarına, yaralanmalarına engel olmak, yakalama ve yüklemeyi kolaylaştırmak için mümkünse bütün kümes ekipmanları tamamen kaldırılmalıdır. Bu mümkün değilse yemlik ve suluklar yere indirilmeli ya da çalışanların baş hizasından yukarı kaldırılmalıdır. Yakalama ve yükleme sırasında kümeste ışık şiddeti hayvanları görebilecek kadar azaltılmalı, ortam loş olmalı veya mavi ampulle aydınlatma yapılmalıdır.

Yakalama sırasında piliçler kovalanmamalı, kümes bölmelere ayrılmalı veya tel, ahşap veya plastikten yapılmış ağlarla piliçler için küçük yakalama alanları oluşturulmalıdır. Piliçler bu alanlara doğru sürülüp alan daraltılarak ürkütmeden yakalanmaya çalışılmalı, hayvanların itilmesi veya sürüklenmesinden mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.

4.3. Kanatlı Hayvanların Tutulma Teknikleri

Evde bakılan kafes kuşları ile daha çok çiftliklerde üretimi yapılan tavuk, ördek, hindi ve kaz gibi kanatlı hayvanların tutuluş şekilleri birbirinden oldukça farklıdır.

4.3.1. Kafes Kuşlarının Tutulması

Kafes kuşları fiziksel ve biyolojik özelliklerine göre papağanlar (psittaciformes), ötücü kuşlar (passeriformes) ve ağaçkakanlar (piciformes) adı altında gruplandırılırlar. Papağanlar grubundaki kuşların üst gagaları aşağı doğru eğri olup üst gaga düz, geniş bir yapıda olan alt gaganın üzerini örter. Ötücü ve ağaçkakan grubu olarak isimlendirilen kuşlarda üst ve alt gagaların uçları sivri olarak bir noktada birleşir.

Resim 4.2: Muhabbet kuşunun tutulması

Kuşların tutulması kuş tipine göre değişir. Kuşlar genel olarak sahibinin üzerine konmuş iken tutulmamalıdır. Küçük kuşlar hafif loş veya karanlık ortamda kalem şeklindeki bir ışık kaynağı kullanılarak daha kolay yakalanırlar. Orta büyüklükte olanlar için el havluları, büyük kuşlar için banyo havluları kullanılabilir.

Resim 4.3: Papağanın havlu ile tutulması

Çengel gagalı yırtıcı kuşlar ile papağanların gagalamalarından sakınmak için bir havlu ya da kalın eldivenden yararlanılabilir. Bundan başka hayvanın başına özel bir başlık veya külah geçirilebilir. Enselerinden ve gagalarından kuvvetlice yakalanarak gaga vuruşlarından korunmak mümkündür. Gagalar burun deliklerini kapatmayacak şekilde flasterle bağlanmalıdır. Pençelerden korunmak için tırnaklar flasterle sarılmalıdır.

Resim 4.4: Yabani kuşların tutulması

4.3.2. Kanatlı Hayvanların Tutulması

Tavuk, hindi, kaz gibi hayvanlar bir elle ayaklarından diğer elle kanatlarının üzerinden tutularak kucak içerisinde sabitlenebilirler.

Resim 4.5: Kucakta tutma ve elle taşıma

Resim 4.6: Kanatlı hayvanların aşı uygulaması için tutulması

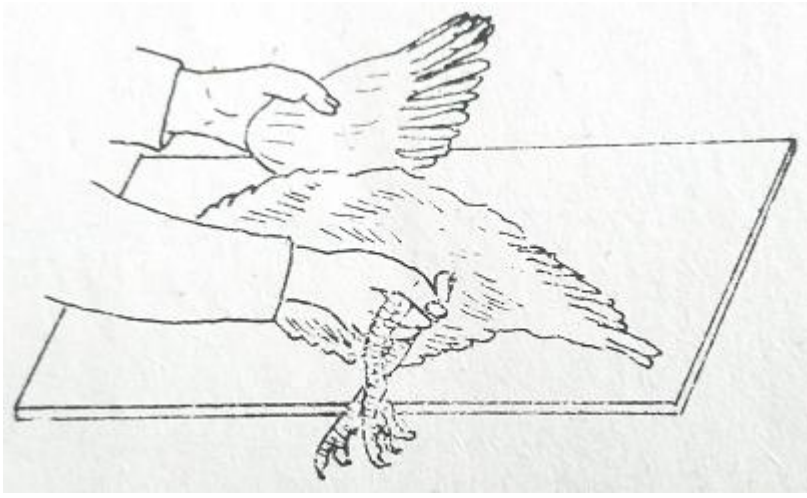
Resim 4.7: Kanatların birleşim yeri ve bacaklarından tutulması

Resim 4.8: Ördeğin elle tutulması

4.4. Kanatlı Hayvanların Yatırılarak Tutulması

Tavuk, hindi, kaz ve güvercin gibi hayvanların masa üzerinde yatmış olarak tutulmaları için; bir elle sırt sırta getirilen iki kanadın gövdeye bağlantı yerinden, diğer elle iki bacak yakalandıktan sonra yan tarafları üzerine masaya yatırılarak tutulur.

Şekil 4.2: Kanatlı hayvanların masa üzerine yatırılması

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamakları ve önerileri dikkate alarak kanatlı hayvanları zapturapt altına alınız.

Uygulamada kullanılan araç gereçler: İş elbisesi, eldiven, ağ, file, havlu, kafes, flaster, su ve dezenfektan maddedir.

İşlem basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kafes kuşlarını tutmak için; ➤ Öncelikli olarak hayvan sahibinden tutmasını isteyiniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nasıl tutulması gerektiği hakkında bilgi veriniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kafes içindeki kuşu tutunuz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hayvan sahibi tutmak istemiyorsa hayvanı tutmadan önce sahibi bilgilendirip tüm sorumluluğu kabul ettiğine dair imzalı kâğıt alınız. ➤ Yakalamak için dezenfekte edilmiş olan eldiven, havlu veya ağ kullanınız. ➤ Kaçan kuşları veya kuş evindeki kuşları yakalamak için ağ kullanınız. ➤ Pencereilerin ve havalandırmaların kapalı olmasına dikkat ediniz. ➤ Kuşu yakaladığınızda yeterli sıkılıkta tutunuz fakat nefes alabilmesi için göğüs kemiği (sternum) hareketine izin veriniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çengel gagalı yırtıcı kuşlar ile papağanların gagalamalarından sakınmak için gagalarını ve pençelerini bağlayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Havlu ya da kalın eldivenden yararlanabilirsiniz. ➤ Bağlamak için flasterden yararlanabilirsiniz. ➤ Gagaları, burun deliklerini kapatmayacak şekilde flasterle bağlayabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tavuk, hindi, ördek vb. kanatlı hayvanları tutmak için; ➤ Kanatlı hayvanı yakalayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kanatlı hayvanı huzursuz etmeden yakalayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İki kanadı sırt sırta getiriniz.	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir elle kanatların gövdeye bağlantı yerinden tutunuz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tüylerinden veya kanatlarının uçlarından tutmayınız.

➤ Diğer elle iki bacağı yakalayarak tutunuz.	➤ İki bacağı birlikte tutunuz.
➤ Masa üzerinde yatmış olarak tutmak için; bir elinizle sırt sırta getirilen iki kanadın gövdeye bağlantı yerinden diğer elinizle iki bacağı yakalandıktan sonra yan tarafları üzerine masaya yatırarak tutunuz.	➤ İhtiyaç halinde masaya yatırarak tutunuz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazanımlarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Kuşları tutma tekniği her kuş tipinde aynıdır.
2. ( ) Küçük kuşlar hafif loş veya karanlık ortamda kalem şeklindeki bir ışık kaynağı kullanılarak daha kolay yakalanırlar.
3. ( ) Büyük kuşların yakalanıp tutulmasında havlular kullanılabilir.
4. ( ) Gagalar bağlanırken burun delikleri dâhil tüm gaga flasterle sarılmalıdır.
5. ( ) Özellikle küçük kafes kuşları heyecanlı olduklarından tutulmaları sırasında kalp atım sayıları aşırı artarak kalp durmasına neden olunabilir.
6. ( ) Piliçler ayaklarından yakalanmalı ve incik kemiğinin aşağısından tutulmalıdır.
7. ( ) Tavuk, hindi, kaz gibi hayvanlar bir elle ayaklarından diğer elle kanatların üzerinden tutularak kucak içerisinde tutulabilirler.
8. ( ) Piliçleri yakalama sırasında sulukların tam dolu olmasına özen gösterilmelidir.
9. ( ) Piliçleri yakalama işlemi başlamadan 1-3 saat öncesinde yemlikler kaldırılmalıdır.
10. ( ) Yakalama sırasında hayvanların korkma ve kaçmalarına neden olacak gürültüden ve ani hareketlerden kaçınılmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme” ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modül kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanmadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Koyun ve keçilere yaklaşma yöntemlerini öğrendiniz mi?		
2. Koyun ve keçilerin ayakta sabitlenmesinde uygulanan teknikleri öğrendiniz mi?		
3. Koyun ve keçileri ayakta sabitleyebiliyor musunuz?		
4. Hayvanın iyi tutulmamasının sonuçlarının neler olduğunu biliyor musunuz?		
5. Koyun ve keçilerin zapturaptında kullanılan araç gereçleri biliyor musunuz?		
6. Koyun ve keçileri ayakta sabitleme tekniklerini uygulayabiliyor musunuz?		
7. Koyun ve keçilerin yatırılarak sabitlenmesini gerektiren durumları öğrendiniz mi?		
8. Koyun ve keçilerin yatırılarak sabitlenme tekniklerini öğrendiniz mi?		
9. Koyun ve keçileri yatırarak sabitleyebiliyor musunuz?		
10. Köpeklere nasıl yaklaşılması gerektiğini öğrendiniz mi?		
11. Köpeklerin ayakta sabitlenmesinde uygulanan yöntemleri öğrendiniz mi?		
12. Köpeklerin zapturaptında kullanılan araç gereçleri biliyor musunuz?		
13. Köpeklere ağızlık takabiliyor musunuz?		
14. Köpeğin ağızını sargı bezi veya bez şeritle bağlayabiliyor musunuz?		
15. Köpeğin elle tutulma tekniklerini öğrendiniz mi?		
16. Yakalama aleti ile köpeği tutabiliyor musunuz?		
17. Eldiven kullanarak köpeği tutabiliyor musunuz?		
18. Köpeğin yatırılarak tutulma tekniğini biliyor musunuz?		
19. Köpeği yatırarak zapturapt altına alabiliyor musunuz?		
20. Kedilere nasıl yaklaşılması gerektiğini öğrendiniz mi?		

21. Kedilerin ayakta tutulmasında uygulanan yöntemleri öğrendiniz mi?		
22. Kedilerin zapturaptında kullanılan araç gereçleri biliyor musunuz?		
23. Kedilerin elle tutulma tekniklerini öğrendiniz mi?		
24. Kedileri elle tutabiliyor musunuz?		
25. Kediyi havlu ile tutabiliyor musunuz?		
26. Kediyi eldivenle tutabiliyor musunuz?		
27. Kediye maske takarak tutabiliyor musunuz?		
28. Kediyi file veya ağ yardımı ile tutabiliyor musunuz?		
29. Kediyi yakalama aparatı ile tutabiliyor musunuz?		
30. Kediyi fermuarlı çanta ile tutabiliyor musunuz?		
31. Kediyi kastrasyon kutusunda zapturapt altına alabiliyor musunuz?		
32. Kediyi enjeksiyon kutusunda zapturapt altına alabiliyor musunuz?		
33. Köpeğin yatırılarak tutulma tekniğini biliyor musunuz?		
34. Köpeği yatırarak zapturapt altına alabiliyor musunuz?		
35. Kanatlı hayvanların tutulmasını gerektiren durumları biliyor musunuz?		
36. Kanatlı hayvanlara nasıl yaklaşılması gerektiğini öğrendiniz mi?		
37. Kanatlı hayvanların tutulma tekniklerini biliyor musunuz?		
38. Kafes kuşlarını tutabiliyor musunuz?		
39. Tavuk, hindi, ördek vb. kanatlı hayvanları tutabiliyor musunuz?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Yanlış
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Doğru
9	Yanlış
10	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
Y	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru
6	Doğru
7	Yanlış
8	Doğru
9	Yanlış
10	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	E
2	D
3	C
4	B
5	Doğru
6	Doğru
7	Yanlış
8	Doğru
9	Yanlış
10	Yanlış

ÖĞRENME FAALİYETİ-4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Yanlış
2	Doğru
3	Doğru
4	Yanlış
5	Doğru
6	Doğru
7	Doğru
8	Yanlış
9	Doğru
10	Doğru

KAYNAKÇA

- ASLANBEY Dođan, **Veteriner Operasyon Bilgisi**, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakóltesi Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1986.
- GİRGİN Aydın, **Veteriner Anatomi**, Fırat Üniversitesi Veteriner Fakóltesi, Elazığ, 1998.
- TEMİZER Mustafa, **Evcil Hayvanlarda Operasyon Bilgisi**, Fırat Üniversitesi Veteriner Fakóltesi, Cerrahi Ana Bilim Dalı, Elazığ.
- KURTDEDE Arif, Aziz Arda SANCAK, İrem GÜL SANCAK, **Temel Klinik Bilgisi**, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, 2013.
- www.inonu.edu.tr
- www.firat.edu.tr
- FOWLER E. Murray, **Restraint and Handling Of Wild and Domestic Animals**, Iowa: Wiley-Blackwell, Ames, 2008.
- www.medaille.edu
- www.iacuc.arizona.edu
- ÖZEN Nihat, **Tavukçuluk**, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakóltesi, Samsun, 2005.
- www.vetmed.wsu.edu
- <https://www.pennfoster.edu/~media/Files/PDF/SampleLessons/396-Veterinary%20Technician%20Associate%20Degree.ashx>